

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/198/173/95

PREFERENCJE W II TURZE WYBORÓW PRZED DEBATAMI TELEWIZYJNYMI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 1995

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Przed nami II tura wyborów prezydenckich. Zbliżone poparcie, jakie uzyskali 5 listopada '95 dwaj kontrkandydaci - Lech Wałęsa i Aleksander Kwaśniewski - oznacza, że żaden z nich nie jest zdecydowanym faworytem, a walka między nimi będzie bardzo wyrównana. Tym samym przewidzenie końcowego wyniku może się okazać zadaniem znacznie trudniejszym niż wskazanie zwycięzców I tury głosowania. Należy dodać, że na ostatecznych decyzjach wyborców w istotnym stopniu zaważyć mogą prezentowane w telewizji debaty z udziałem kandydatów, a także nasilanie się kampanii negatywnej - wzajemne ataki sztabów wyborczych pod adresem pretendentów. Ze względu jednak na krótki okres dzielący obie tury wyborów i obowiązującą „ciszę przedwyborczą” nie możemy zarejestrować wpływu owych debat na preferencje Polaków. Sondaż¹, którego wyniki prezentujemy, został zrealizowany tydzień przed II turą wyborów, przed niedzielną debatą telewizyjną z udziałem kandydatów.

Jaka będzie frekwencja w II turze wyborów?

W I turze wyborów prezydenckich wzięło udział prawie 65% uprawnionych do głosowania, a więc najliczniejsza - po 1989 roku - rzesza wyborców. Po raz kolejny mieliśmy okazję przekonać się, że deklaracje ankietowanych dalece przewyższały faktyczną liczbę głosujących. Obecnie - tydzień przed II turą wyborów - swój udział w nich zapowiada 81% badanych. Analizy statystyczne przeprowadzone na podstawie deklaracji ankietowanych pozwalają jednak przewidywać, że frekwencja wyborcza kształtować się będzie na poziomie 56% - 63%. Warto jednak zaznaczyć, iż nasilające się ostatnio personalne ataki sztabów wyborczych - z racji dyskredytowania obu kandydatów w oczach wyborców - sprzyjać mogą absencji wyborczej.

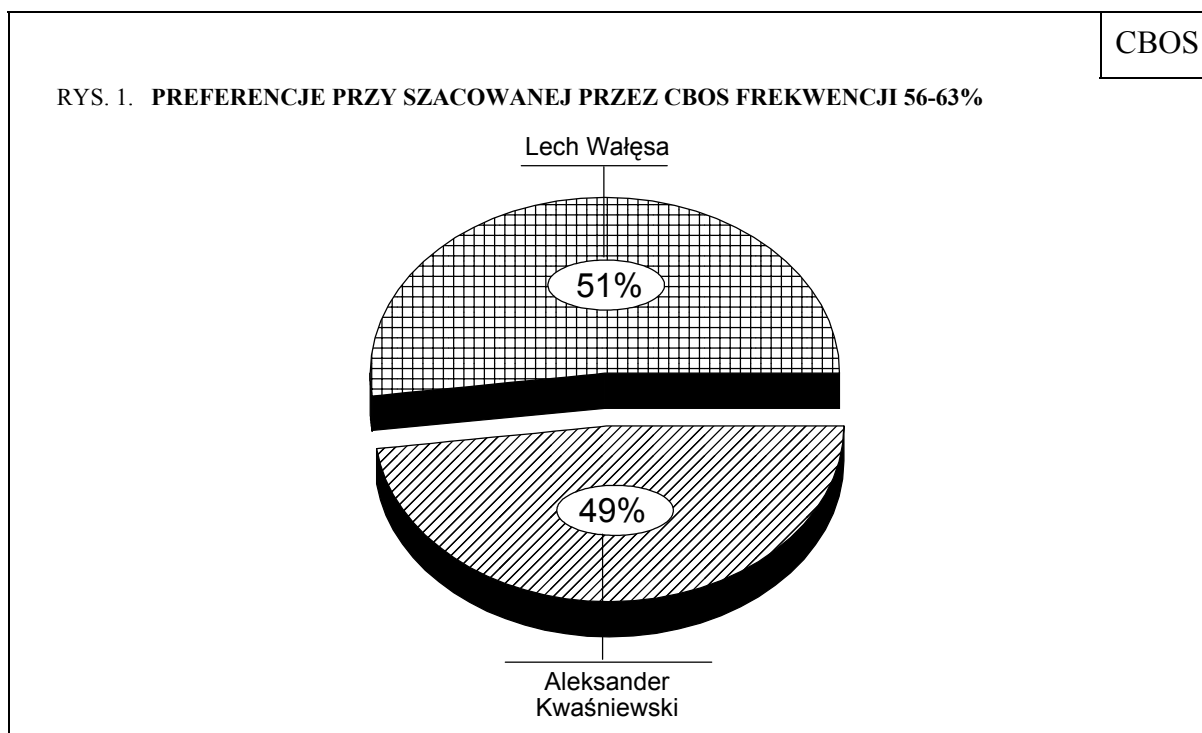
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (66), 9-12 listopada '95, reprezentatywna próba losowa dorosłych Polaków (N=1253).

Kwaśniewski czy Wałęsa?

Jak wynika z deklaracji osób zgłaszających zamiar głosowania, także w II turze wyborów można się spodziewać bardzo wyrównanej walki między pretendenciami do urzędu prezydenta. **Deklarowane poparcie** dla Lecha Wałęsy (46%) tylko nieznacznie bowiem przewyższa **poparcie deklarowane** dla Aleksandra Kwaśniewskiego (43%). Jest to zatem różnica mieszcząca się w granicach błędu statystycznego. Spośród osób zgłaszających zamiar głosowania 10% wciąż waha się, na kogo oddać swój głos. Wbrew nawoływaniom niektórych polityków, zaledwie 1% ankietowanych nosi się z zamiarem udania się do urn wyborczych, by „skreślić” obu kandydatów.

Ponieważ odsetek deklarujących uczestnictwo w głosowaniu dalece przewyższa spodziewaną frekwencję wyborczą, lepiej jest oceniać obecny poziom poparcia dla kandydatów opierając się na wskaźnikach biorących pod uwagę czynnik absencji wyborczej.

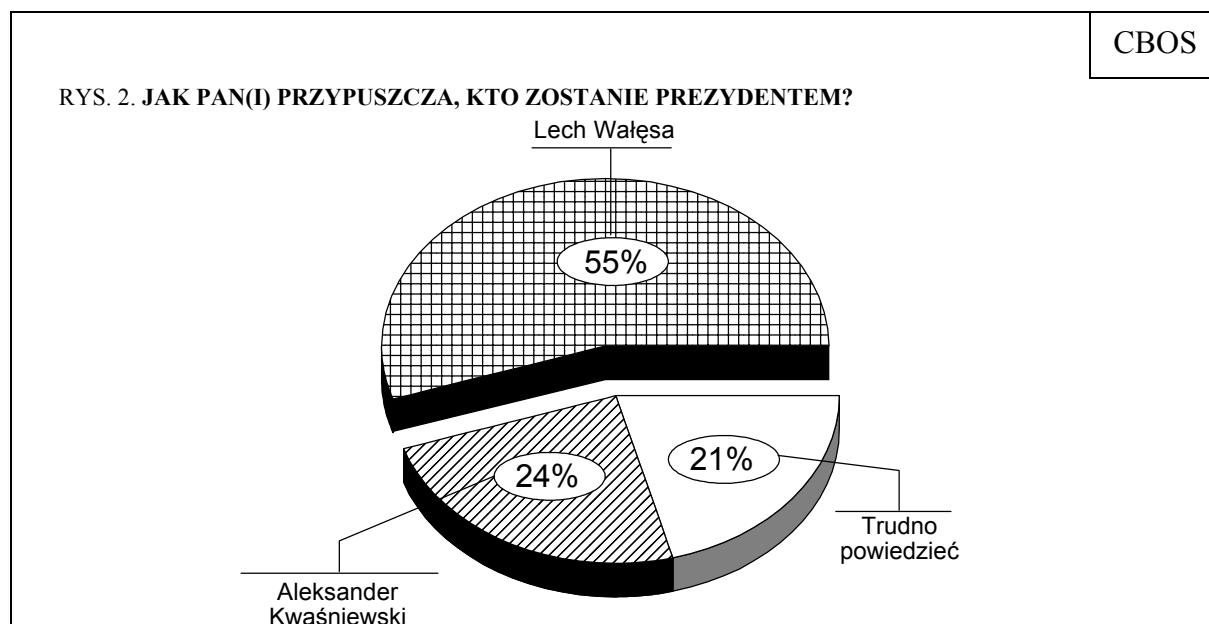
Z przeprowadzonych obliczeń, w których uwzględniono obecny stan deklaracji poparcia dla kandydatów oraz założenie, że frekwencja wyborcza kształtować się będzie w granicach 56-63%, poparcie dla kandydatów tydzień przed wyborami kształtuje się następująco:

Poparcie dla kandydatów zarówno deklarowane w sondażu, jak i szacowane na podstawie wskaźników potwierdza fakt, że dystans dzielący obu polityków jest bardzo niewielki. Wszelkie wydarzenia mogące jeszcze zaistnieć na scenie politycznej - w tym debaty telewizyjne - mogą zatem nie tylko zmienić liczbę oddanych na kandydatów głosów, ale wręcz przesądzić o ostatecznym wyniku wyborów.

Kogo Polacy typują na zwycięzcę wyborów?

Istotnym elementem mogącym zaważyć na decyzjach uczestniczenia w wyborach i gotowości opowiedzenia się w głosowaniu za jednym z kandydatów jest żywione przez potencjalnych wyborców przeświadczenie o tym, kto zostanie zwycięzcą. Znane jest bowiem zjawisko zarówno mobilizowania się, jak i demobilizacji potencjalnych elektoratów ze względu na ocenę szans wyborczych ich kandydatów.

Tydzień przed decydującym głosowaniem wyraźnie bardziej prawdopodobne wydaje się badanym zwycięstwo Lecha Wałęsy niż Aleksandra Kwaśniewskiego. Ponad połowa ankietowanych przewiduje reelekcję obecnego prezydenta. Co czwarty respondent sądzi, że prezydentem zostanie Aleksander Kwaśniewski

Warto także zwrócić uwagę, że wiara w zwycięstwo własnego kandydata jest znacznie silniejsza wśród osób deklarujących poparcie dla Lecha Wałęsy niż wśród zwolenników Aleksandra Kwaśniewskiego. O tym, że zwycięzcą II tury będzie ich kandydat, przekonanych jest ponad trzy czwarte (77%) zamierzających poprzeć Lecha Wałęsę i niespełna połowa (47%) zdeklarowanych zwolenników Aleksandra Kwaśniewskiego. Można zatem sądzić, iż w przypadku Lecha Wałęsy istnieje większe niebezpieczeństwo, że część osób deklarujących obecnie poparcie dla niego może poczuć się „zwolniona z obowiązku” oddania nań głosu w wyborach. Z drugiej zaś strony przekonanie o wyborczym sukcesie obecnego prezydenta może zadziałać mobilizująco na potencjalnych zwolenników Aleksandra Kwaśniewskiego. Oczywiście jest to tylko jeden z możliwych elementów mogących wpłynąć na ostateczne decyzje wyborców.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy zamierza Pan(i) brać udział w II turze wyborów prezydenckich? 1 - Na pewno wezmę udział; 2 - Jeszcze nie wiem, waham się; 3 - Raczej nie wezmę udziału w II turze wyborów

	(%)			Liczba osób
	1	2	3	
Ogółem	81	10	9	1253
Płeć				
Mężczyźni	85	8	7	593
Kobiety	76	13	11	660
Wiek				
do 24 lat	76	16	8	171
25-34	84	9	7	225
35-44	83	9	8	282
45-54	85	9	6	206
55-64	82	10	8	164
65 lat i więcej	72	10	17	205
Miejsce zamieszkania				
Wieś	80	11	9	473
Miasto do 20 tys.	81	12	7	150
od 21 do 100 tys.	83	9	8	252
101-500 tys.	80	11	10	247
501 tys. i więcej mieszk.	78	10	12	131
Region				
Północny	77	10	13	157
Zachodni	82	10	8	145
Środkowozachodni	78	15	7	181
Środkowy	77	9	14	228
Wschodni	77	13	10	130
Południowo-wschodni	87	9	4	204
Południowo-zachodni	84	10	7	207
Wykształcenie				
Podstawowe	74	12	14	428
Zasadnicze zawodowe	85	9	6	356
Średnie	83	10	7	380
Wyższe	80	14	6	89
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	80	13	7	73
Prac.umysł.niż.szczebła	91	7	2	102
Pracownicy fiz.- umysł.	77	12	11	57
Robotnicy wykwalifikowani	91	4	5	154
Robotnicy niewykwalifik.	80	11	8	71
Rolnicy	81	10	9	79
Prywatni przedsiębiorcy	76	18	6	45
Bierni zawodowo				
Renciści	79	12	8	164
Emeryci	78	8	14	245
Uczniowie i studenci	62	20	19	66
Bezrobotni	84	8	8	103
Gospodynie domowe i inni	76	15	9	95
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	85	12	3	125
Sektor państwowy	89	7	4	146
Sektor prywatny	82	10	8	208
Spółdzielczość	91	9	0	27
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	79	13	8	177
125 - 199	79	8	13	167
200 - 274	82	8	10	326
275 - 324	85	11	4	175
325 i powyżej	80	11	8	349
Ocena własnych war. mater.				
Złe	77	11	12	477
Średnie	84	9	7	565
Dobre	79	13	8	210
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	84	4	13	71
Raz w tygodniu	83	10	7	705
Kilka razy w roku	78	12	10	335
W ogóle nie uczestniczy	72	12	16	140
Poglądy polityczne				
Lewica	90	5	6	240
Centrum	78	14	8	334
Prawica	89	7	4	401
Trudno powiedzieć	63	17	20	277

Tabela 2. Na którego z kandydatów najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w II turze wyborów prezydenckich? 1 - Na Aleksandra Kwaśniewskiego; 2 - Na Lecha Wałęsę; 3 - Jeszcze nie wiem; 4 - Skreślę obu

(%)

	1	2	3	4	Liczba osób
Ogółem	43	46	10	1	1003
Płeć					
Mężczyźni	44	45	11	0	503
Kobiety	43	48	9	1	500
Wiek					
do 24 lat	49	44	6	1	129
25-34	40	47	13	0	188
35-44	44	46	9	0	233
45-54	45	38	16	1	173
55-64	44	46	8	1	133
65 lat i więcej	37	57	6	1	146
Miejsce zamieszkania					
Wieś	42	48	10	0	378
Miasto do 20 tys.	49	44	7	0	121
od 21 do 100 tys.	46	40	13	0	207
101-500 tys.	46	45	8	1	195
501 tys.i więcej mieszk.	30	60	8	2	102
Region					
Północny	49	45	6	0	119
Zachodni	54	39	8	0	119
Środkowozachodni	50	36	14	0	142
Środkowy	39	53	8	0	177
Wschodni	46	43	11	1	99
Południowo-wschodni	36	52	10	1	176
Południowo-zachodni	36	51	12	1	171
Wykształcenie					
Podstawowe	42	49	9	0	314
Zasadnicze zawodowe	43	47	10	0	302
Średnie	43	47	10	0	316
Wyższe	51	31	14	4	71
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	40	41	20	0	59
Prac.umysł.niż.szczebla	44	38	18	0	92
Pracownicy fiz.- umysł.	30	59	11	0	44
Robotnicy wykwalifikowani	37	50	12	0	140
Robotnicy niewykwalifik.	43	42	14	0	56
Rolnicy	56	31	14	0	64
Prywatni przedsiębiorcy	37	57	6	0	34
Bierni zawodowo					
Renciści	39	52	8	1	128
Emeryci	45	48	6	1	188
Uczniowie i studenci	38	54	4	4	40
Bezrobotni	63	34	2	1	87
Gospodynie domowe i inni	39	54	7	0	72
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	43	42	16	0	105
Sektor państwowy	39	43	18	0	130
Sektor prywatny	38	51	11	0	169
Spółdzielczość	42	52	6	0	25
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 125 zł	49	40	10	0	139
125 - 199	41	45	13	1	131
200 - 274	45	47	8	0	265
275 - 324	41	52	7	0	148
325 i powyżej	43	44	12	1	278
Ocena własnych war. mater.					
Złe	46	46	8	0	366
Średnie	41	46	12	0	471
Dobre	42	48	9	1	166
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	16	78	6	0	59
Raz w tygodniu	35	54	10	0	581
Kilka razy w roku	62	27	12	0	260
W ogóle nie uczestniczy	58	33	7	2	101
Poglądy polityczne					
Lewica	88	6	6	0	216
Centrum	52	30	17	1	259
Prawica	8	85	8	0	355
Trudno powiedzieć	47	43	9	1	173

Tabela 3. Tego oczywiście nikt nie może wiedzieć na pewno, ale,
jak Pan(i) przypuszcza, kto zostanie prezydentem?
1 - Aleksander Kwaśniewski; 2 - Lech Wałęsa

(%)

	1	2	Nie wiem	Liczba osób
Ogółem	24	55	21	1251
Płeć				
Mężczyźni	24	59	17	592
Kobiety	24	52	24	659
Wiek				
do 24 lat	30	53	18	171
25-34	20	62	17	225
35-44	26	58	16	282
45-54	27	57	16	206
55-64	24	52	24	164
65 lat i więcej	18	46	36	204
Miejsce zamieszkania				
Wieś	25	53	22	472
Miasto do 20 tys.	25	58	18	150
od 21 do 100 tys.	22	51	27	252
101-500 tys.	27	56	17	247
501 tys. i więcej mieszk.	19	64	17	131
Region				
Północny	20	58	21	157
Zachodni	24	52	23	144
Środkowozachodni	30	43	27	181
Środkowy	17	64	19	228
Wschodni	25	50	25	130
Południowo-wschodni	20	61	19	204
Południowo-zachodni	32	53	15	207
Wykształcenie				
Podstawowe	24	49	27	427
Zasadnicze zawodowe	26	56	17	355
Średnie	20	61	19	380
Wyższe	31	54	14	89
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	22	63	15	73
Prac. umysł. niż. szczebla	19	66	14	102
Pracownicy fiz. - umysł.	22	61	17	57
Robotnicy wykwalifikowani	18	66	16	154
Robotnicy niewykwalifik.	25	55	20	70
Rolnicy	38	41	21	78
Prywatni przedsiębiorcy	25	58	17	45
Bierni zawodowo				
Renciści	23	54	22	164
Emeryci	21	47	32	245
Uczniowie i studenci	23	58	19	66
Bezrobotni	35	49	15	103
Gospodynie domowe i inni	25	53	22	95
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	25	58	17	124
Sektor państwowy	17	65	18	146
Sektor prywatny	21	64	15	208
Spółdzielczość	26	60	14	27
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	28	55	17	176
125 - 199	23	50	28	167
200 - 274	25	54	21	326
275 - 324	20	57	23	175
325 i powyżej	23	59	17	349
Ocena własnych war. mater.				
Złe	27	49	24	476
Średnie	22	57	21	564
Dobre	25	63	12	210
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	2	65	32	70
Raz w tygodniu	21	57	21	704
Kilka razy w roku	34	47	19	335
W ogóle nie uczestniczy	27	56	17	140
Poglądy polityczne				
Lewica	47	37	17	240
Centrum	27	57	16	334
Prawica	10	73	17	400
Trudno powiedzieć	21	42	36	277